

Ako správne napísať: „grenz“ zóna alebo „Grenz(ova)“ zóna?

Adamicová, K.

Ústav patologickej anatómie, Jesseniovej lekárska fakulta v Martine, Univerzita Komenského v Bratislave a Univerzitná nemocnica Martin

korešpondencia: katarina.adamicova@uniba.sk

Hoci dermatopatológovia majú jasno v tom, čo je oblasť „Grenz“, existuje značný rozpor v tom, ako túto oblasť správne označiť. V literatúre možno nájsť dva hlavné pojmy: „grenz zóna“ (malými písmenami) alebo „Grenz(ova) zóna“ (veľkým písmenami). **Tento výraz definuje priestor medzi epidermou a dermálnym infiltrátom (nádorovým alebo zápalovým), ktorý nedosahuje epidermis. Hoci bol pôvodne opísaný pri granuloma faciale, môže byť prítomný pri iných ochoreniach, ako je lymfoidná hyperplázia, erythema elevatum diutinum, infekciách, ako je lepra, leishmanióza, lobomykóza, post-kala-azar a nádoroch, ako je dermatofibróm, histiocytóza z Langerhansových buniek kožnej lymfómy (hlavne B-bunky) alebo leukémia cutis (Obr. 1).**

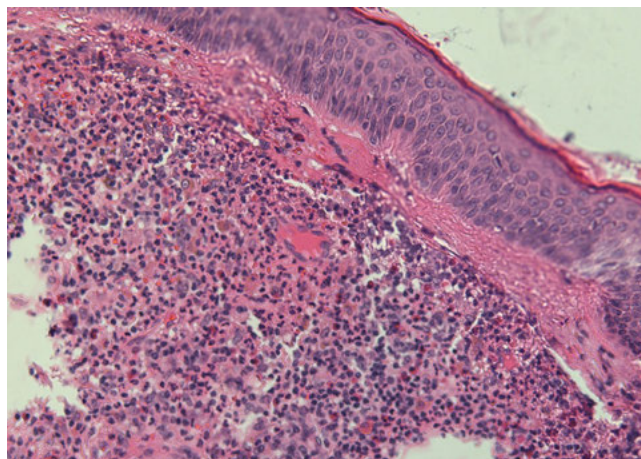
Pôvod slova „Grenze“ sa datuje do 18. storočia, pričom sa vzťahuje na Grenzerovcov, skupinu vojsk rozmiestnených pozdĺž chorvátskych a transylvánskych hraníc počas habsburskej monarchie.

Názov odvodený z nemeckého slova „hranica“ odráža jeho geografický pôvod. Používanie termínu „grenz zone“ ako medicínskeho termínu je spojené s počiatočnými histologickými opismi granulómu tváre. Prvé klinické zobrazenie granulómu tváre poskytol Hutchinson v roku 1878, ktorý ho označil ako „symetrické purpurové prekrvenie kože v škvŕnách s induráciou.“

Úvodnú histologickú charakteristiku toho, čo sa dnes považuje za granulóm tváre, vykonal Wigley v roku 1945. Wigley sa však nezmiňoval o subepidermálnom páse bežne pozorovanom pri granulóme tváre. Bol to Buley v roku 1946, kto presne vymedzil tento pás: **„Od epidermis bol oddelený úzkou zónou spojivového tkaniva široký horizontálny pás bunkového infiltrátu.“** Napriek tomu Buley nevymyslel termín „Grenzova zóna.“

V roku 1947 Lever predstavil prípad tvárového granulómu, v ktorom opísal, ako „rozsiahly, extrémne bunkový infiltrát obsadil korium“ a poznamenal, že „bol oddelený od epidermis úzkou okraj normálneho spojivového tkaniva.“ Lever však, podobne ako jeho predchodcovia, nepoužil výraz „zóna Grenz“. V následnej prezentácii prípadu v roku 1950 Lever opäť diskutoval o tej istej entite, ale nepoužil ani výraz „zóna Grenz“.

V roku 1951 na stretnutí v Detroitskej dermatologickej spoločnosti Donald Boersma z Michiganu prezentoval prípad tvárového granulómu s eozinofíliou (granuloma faciale). V histologickom popise sa nenachádzal žiadny odkaz na subepidermálny pás. V roku 1952 Samuel Peck, Laurence L. Palitz, a Ellen Reiner publikovali dva prípady granulómu

Obr. 1 • Typický histopatologický obraz „grenz zone“ v prípade granuloma faciale (HE; 40x)

tváre s eozinofíliou (granuloma faciale). Vo svojom článku dôsledne používali výraz „grenz zóna“ (vždy s malým „g“) na označenie, od buniek ušetreného, subepidermálneho pásu. Uviedli, že "vždy existuje grenz zóna normálnej štruktúry, priamo pod epidermis."

Konštrukcia výrazu „grenz zone“ z nemeckého slova „Grenzers“ zahŕňa nemecké slovo „Grenze“, čo s veľkým „G“ a končiacim na „e“ znamená hranicu. V nemčine sa podstatné mená píšú s veľkým prvým písmenom. Výraz „Grenz“ ako samostatný výraz v nemeckom jazyku neexistuje. Výraz „Grenze“ však môže stratiť písmeno „e“ v kombinácii s iným slovom, ako je to v prípade výrazu „Grenzkontrolle“ pre „hraničnú kontrolu“. Podobne by sa „hraničná zóna“ v nemčine nazývala „Grenzzone“ (písané spolu a s veľkým „G“). Transformácia „Grenzzone“ na „grenz zone“ pravdepodobne odráža „anglosaskú“ interpretáciu výrazu, čo má za následok v rozdelení nemeckého zloženého slova na dve slová v angličtine, pričom prvé slovo je napísané malými písmenami („grenz“) a druhé slovo („zóna“) si zachováva svoju pôvodnú podobu. Ak je cieľom zachovať etymologického ducha, ak zostaneme verní nemeckému pôvodu, potom „Grenze zone“ bude skutočne presnejšie, pričom „Grenze“ bude napísané s veľkým „G“ a skončí sa „e“.

Tento prístup sa zhoduje s pôvodným podstatným menom v nemčine. Na druhej strane, ak je zámerom vzdať hold publikácii Pecka, Palitz a Reiner a dodržiavať konvenciu, ktorú vytvorili, potom použite „grenz zone“ (s malým písmenom „g“). Tento výber

rešpektuje terminológiu zavedenú týmito autormi a uznáva historický kontext, v ktorom sa výraz dostal do popredia. V konečnom dôsledku môže rozhodnutie závisieť od špecifického kontextu, publika a účelu, pričom sa vezmú do úvahy etymologické korene a historické použitie termínu v lekárskej literatúre.

Zdá sa však, že amerikanizácia nemeckého výrazu je v literatúre už zakotvená a objavuje sa ako taká vo všetkých textoch. Napriek tomu existujú rozdiely v tom, či by sa „Grenz“ mal písať s veľkým alebo

malým písmenom „g“. Táto debata sa pravidelne objavuje na konferenciách a stretnutiach, ako aj (viac či menej presné) diskusie o pôvode termínu. Znalosť jeho pôvodu a gramatiky je preto vždy namieste. Termín „grenz zóna“ je najskôr v lekárskej literatúre už dobre zavedený a nebude sa meniť. Nie je ani prínosné pokúšať sa zadať jednu z dvoch modalít (malé alebo veľké písmená) ako správnu. Preto aj účel tohto článku je skôr vysvetľujúci a informatívny ako opravný.

Literatúra

A. Fernandez-Flores. ¿Cómo escribir «zona Grenz» correctamente? *Actas Dermosifiliogr.* 2024; 115:218-910.1016/j.ad.2023.06.020